

GİRİŞİMCİLİK HİSLERİNE EĞİTİMİN KATKISI: KÜTAHYA MESLEK YÜKSEK OKULU MAKİNE PROGRAMI ÖRNEĞİ

Cengiz DURAN

Yard. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi
İİBF İşletme Bölümü
cduran35@gmail.com

Harun BÜBER

Yard. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi
İİBF İşletme Bölümü
harunbuber@hotmail.com

Gülten EREN GÜMÜŐTEKİN

Prof. Dr., Dumlupınar Üniversitesi
İİBF İşletme Bölümü
gulten.gumustekin@dpu.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmada girişimcilik yaklaőımlarından biri olan bireysel yaklaşımın temelini oluőturan girişimcilik hislerine eğitimin katkısı teorik ve ampirik olarak incelenmiştir. Genel anlamıyla eğitim seviyesi arttıkça kiőtilerin risk alma eğilimi ile bağımsızlık arzusu yükselir. Bu nedenle kendi işlerini kurmak isteğinden dolayı da girişimcilik potansiyelinin arttığı belirtilebilir. Buna ek olarak girişimcileri başarıya yönlendiren en temel etmenler arasında içsel kontrol odağının olduğu da görölür. Literatürde genel kabul gören bu görüőler Kütahya Meslek Yüksekokul Makine Programı öğrencileri üzerinde sınanmıőtır. Elde edilen hipotezlerin sonucunda; 2. sınıftaki öğrencilerle 1. sınıftaki öğrenciler arasında risk alma eğilimi, kontrol hissi, girişimcilik potansiyeli ve bağımsızlık arzusu üzerinde % 5 anlamlılık seviyesinde herhangi bir iliőtkiye rastlanmamıştır. Yapılan oklu regresyon sonucuna göre % 5 anlamlılık seviyesinde girişimcilik potansiyeli gösteren birinci sınıf öğrencilerinin düzeltilmiőt R2 (%60.5)'leri ikinci sınıf öğrencilerinin düzeltilmiőt R2'lerine (%43.8) göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Bu sonuç makine programındaki eğitimin, girişimcilik potansiyeli üzerine etkisi olmadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Mesleki Eğitim, Girişimcilik Düzeyi, Girişimcilik Potansiyeli, Girişimcilik Hisleri.

THE CONTRIBUTION OF EDUCATION TO ENTREPRENEURIAL SENTIMENTS: AN EXAMPLE OF KÜTAHYA VOCATIONAL SCHOOL THE DEPARTMENT OF MACHINE

ABSTRACT

In this study, the contribution of vocational training and education to the sentiments of entrepreneurship has been investigated through theoretical and empirical level. It is assumed that disposition to take risk and desire for independence will increase as the level of education rises. In addition to that one of the most fundamental factors that drive entrepreneurs to success is the internal control focus. These basic assumptions prevalent in the literature have been tested among the student of Kütahya Vocational School at Machinery programme. The founding do not indicate a significant relations at %5 significant level between the first and second year students compared according to their level of risk taking, feeling or control, entrepreneurship potential and desire for independence. According to multiple regression result (at %5 significance level) entrepreneurship potential of first year student adjusted R2 (%60.5) is higher than second year student adjusted R2 (%43.8). This result show that education has no significance effect on entrepreneurship potential.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Level, Vocational Education, Entrepreneurship Potential, Sentiments of Entrepreneurship.

GİRİŞ

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte daha fazla önem kazanmaya başlayan girişimcilik kavramı, ortaçağdan günümüze kadar pek çok araştırmacı tarafından tanımlanmaya çalışmıştır. Bu kavram hem işletme hem de iktisat literatürünün en fazla ilgi çeken konularından birisi haline gelmiştir. Bazı yazarlar Amerika'da girişimciliğin özellikle işletme okullarında en hızlı büyüyen ders alanı olduğunu vurgulamışlardır. Buna ek olarak 20.yy'da yönetimin profesyonelleşmesine paralel olarak girişimciliğin de profesyonelleşeceği vurgulanmıştır (Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009). Günümüzde girişimcilik bir ülke ekonomisinin gelişmesi ya da büyümesi ve kalkınması için önemlidir. Girişimcilik; ekonomik, psikolojik, sosyal alanları içerecek biçimde işletme yönetimi içerisinde ele alınmaktadır. Ekonomik sistem içerisinde girişimciler, buluş yaparlar, yeni işler kurarlar ve ekonomik büyümeye katkı sağlarlar. En bilinen anlamda girişimci, daha çok kendi işini kuran, risk üstlenerek çeşitli üretim faktörlerini bir araya getiren ve üretim sürecinde bulunan ve bunun sonucunda da kar elde etmeyi amaçlayan kişi olarak görülebilir. Girişimcilik;

yaşanılan çevrenin yarattığı fırsatları sezgileyebilme ve bunlardan planlar, tasarılar üretebilme, tasarıları projelere ve yaşama taşıyarak kar elde ederek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olma şeklinde de görülebilir (Karadeniz, 2010). Ayrıca güçlü ikna yeteneği olan, esnek, yaratıcı, bağımsız, sorunları hızlı bir şekilde çözüme kavuşturabilen, başarıya odaklı kişiler girişimci olarak görülebilirler. Girişimcinin liderlik yeteneği ve hayal kurabilme gücüyle birlikte başkalarının kariyerlerini yönetebilmelerine duydukları inanç girişimci kişiyi diğer kişilerden farklılaştırmaktadır (Bayrakdar, 2011).

Bu çalışmada girişimcilik yaklaşımları ve eğitim ele alınmıştır. Ayrıca, girişimcilik hislerinden olan içsel kontrol, risk alma ve bağımsızlık arzusu detaylıca incelenmiştir. Çalışmanın temel odağını ise girişimcilik hisleri ile eğitim arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Lisans düzeyindeki öğrenciler üzerinde daha önceden yapılan çalışmalar olmakla birlikte, ön lisans ve teknik eğitim alan öğrenciler üzerinde ilk defa yapılmaktadır

1. GİRİŞİMCİLİK YAKLAŞIMLARI

Girişimci olmayı belirleyen ya da açıklayan yaklaşımlar; bireysel, çevresel ve firma yaklaşımları olarak sınıflandırılabilir.

Bireysel Yaklaşım: Bunlardan bireysel yaklaşım daha çok girişimciliği psikolojik, demografik özelliklerini açıklamaya çalışmaktadır. Psikolojik olarak, bireylerin değerlerini tutumlarını ve bilinçaltını etkileyen etmenlerin altı çizilmiştir. Psikolojik özelliklere motivasyon, kişinin sabrı ve kendine güven gibi konular örnek gösterilebilir. Demografik olarak, ailede ilk çocuk olma, erkeklerin kadınlara göre daha fazla girişimci olması, yaş, medeni durum, ailenin geliri gibi unsurlar sayılabilir. Bireysel yaklaşımda üzerinde en fazla durulan konulardan birisi psikolojik yaklaşımdır (Özden vd., 2008). Girişimciliğin temel belirleyicisi olan, başarı ihtiyacı (girişimcilik potansiyeli), içsel kontrol hissi, risk alma eğilimi, bağımsızlık arzusu gibi psikolojik faktörler ön plana çıkmıştır. Bu faktörler girişimcilik hissi başlığı altında detaylıca ele alınarak açıklanmıştır.

Çevresel yaklaşıma göre girişimcilik, sosyal, politik, ekonomik, teknolojik ve kültürel koşullardan etkilenmektedir. Çevrenin etkilediği girişimcilik kuramsal çevrede sosyolojik girişimcilik yaklaşımı olarak ele alınır. Sosyolojik girişimcilikte,

girişimcilik toplumsal çevrenin girişimciliği etkilemesi üzerine odaklanır. Toplum kişileri belirli yönere doğru yönlendirir. Örneğin ailesinde girişimcilik olanların aynı işi geliştirdikleri ya da aynı işi kurduklarına dikkat çekilirken, ailesinde memur olanların daha çok garantili işleri seçtikleri görünmüştür. Sosyal çevre, aile kökeni, etnisite, yaş, cinsiyet sosyal faktörlerin belirlenmesinde ön plana çıkar (Aytaç ve İlhan, 2007). Girişimci olmayı belirleyen en önemli etkenlerden olan belirsizliğe tolerans ve risk alma eğilimi toplumların kültürel ön kabulleriyle yakından ilgilidir. Belirsizlikten kaçmaya yönelik kültürlerde insan ilişkilerinde yerleşik kabullere daha fazla yer verilir. Batı kültürlerinde muğlaklık ve belirsizlik daha azdır. Avrupalılar Amerikalılara göre riskten daha fazla kaçmaktadırlar, çünkü bu kültür belirsizlikten kaçmaya daha fazla değer atfetmektedir. Bu durum girişimci ögelere açıklığı etkilemektedir (Aytaç 2006). Girişimcilikte çevreyi ön plana sunanlar, girişimcinin içinde bulunduğu grup yapısının, toplumsal gelenek ve kültürel özelliklerin etkinin altını çizmişlerdir. Buna ek olarak devlet ve piyasa yapısı gibi dış çevre koşullarının uygun olup olmadığı üzerinde durmuşlardır. Gelişmiş ülkelerde girişimciliğin ortaya çıkmasında Pazar mekanizmaları daha fazla etkiliyken gelişmekte olan ülkelerde hükümet politikalarının girişimciliği daha fazla belirlediği görülmektedir (Naffziger.1995; Aytaç, 2006). Geleneksel toplumlarda genellikle ataerkil aile yapısı baskındır. Bu yapıda aile reisleri ailenin adına genellikle karar veriler ve bunu uygularlar. Ailedeki kararlara katılmadan yetişen çocuklar ya da nesiller çoğunlukla aile reisinin verdiği kararları uygulamaktadırlar. Bu durum çocuğu bağımsız karar vermeye yönlendirmediyinden dolayı çocuğun itaatkar ve çekingen bir yapıda olmasına sebep olmaktadır. Kısaca ataerkil ailede yetişen çocukların girişimci yeteneklerin az olduğu belirtilebilir (Morton vd., 1987).

Girişimciliği açıklayan üçüncü yaklaşım firma yaklaşımı adı altında ele alınmıştır. Bu yaklaşımda, firma içinde girişimcilik ya da kurumsal yetinin gelişmesi ile ilgilenilir (Naktiyok, 2004). İşletme içinde çalışanların girişimcilik yetisinin geliştirilmesi literatürde iç girişimcilik olarak ele alınır. İç girişimcilik, çalışanların yaptıkları işlerde risk alarak karlı bir mal ya da hizmete dönüştürme yetisi olarak düşünülebilir. İç girişimciliğin geliştirilmesi amacına yönelik olarak yenilik yapmaya eğilimli bir örgütsel iklim oluşturmalıdır (Döm, 2006). İçsel girişimcilikteki temel amaç hızla değişen Pazar talebine karşı işletmenin çevresindeki fırsatları değere dönüştürebilen, yeni rekabet alanları ortaya çıkarabilen, dinamik, esnek ve yeniliklere duyarlı bir işletme davranışı geliştirmektir

(Bulut vd. 2008). Örgütler bünyelerindeki içsel girişimciliği artırabilmek için hiyerarşik düzeyleri azaltarak ve faaliyet birimlerine daha fazla yetki devrederek örgüt yapılarında değişikliğe gitmelidirler (Ağca ve Kurt, 2007). Örgütlerdeki ödöl sistemi ile çalışanların risk alması ve yeniliklerin desteklendiği bir sistemde içsel girişimcilik davranışı artacak ya da kuvvetlenecektir. Kuratko ve Montoga'ya göre orta ve alt düzeydeki yöneticilerin girişimcilik düzeylerini ödölün ve örgütteki kaynaklara ulaşılabilirliğin etkilediğini bulgulanmıştır (Ireland vd., 2009). İç girişimciliğin ölçülmesi yapılırken işletme içi tavır, tutum ve niyet ve yönelimlerin örgütteki davranışlar kadar önemli olduğu da unutulmayarak girişimci yönelimin (psikolojik ve çevresel yaklaşımın) içsel girişimciliğin bir boyutu olarak ele alınması da gerekmektedir (Brown vd., 2001). Yöneticiler örgütte çalışanların ve iç girişimcilerin risk almalarını desteklemek amacıyla bu grupların örgütte işlerini yaparken ya da yapmaya çalışırken yaptıkları ya da yapacakları hatadan dolayı cezalandırılmamaları gerekir. İç girişimcilerin ya da çalışanların güvende olacaklarını bilmeleri çok önemlidir. Ayrıca örgütte farklı uzmanlık alanlarından gelen kişilerin ya da yöneticilerin problem çözmelerine ilişkin yapının kurulması gerekir. Böylelikle örgütte mevcut problemlerin çözümünde çok farklı düşüncelerden yararlanılır Örgütte grupların bilgiye erişimi desteklenmeli mümkünse birden çok iletişim kanalından gelen bilgi kanalları açık tutulmalıdır (Saraçoğlu ve Duran, 2009).

2. GİRİŐİMÇİLİK HİSLERİ

Girişimcilik hisleri girişimcilik psikolojisi teorisi üzerine kurulmuştur. Girişimcilik psikolojisi bireylerin psikolojik analizinin bir derecesi olarak görülebilir. Bu teori girişimcinin bireysel karakterini tanımlamak üzere kurgulanmıştır. Bireysel özellikler olarak; içsel kontrol hissi, risk alma eğilimi hissi, girişimcilik potansiyeli (başarı ihtiyacı), karmaşıklığa karşı gösterilen tolerans ve yenilikçilik gösterilebilir (Simpeh, 2011). Girişimcilik hisleri farklı sebeplerden dolayı girişimci kişilerde oluşmuş ve bireyin girişimci olması için ona ön ayak olan temel bir güç olarak ortaya çıktığı söylenebilir (İpçioğlu ve Taşer, 2009). Girişimciye ait bu özellikler, girişimcileri çoğu insanın başaramadığı şeyleri başaran özel insan olarak gösterir. Bu başarılar, araştırmacıları girişimcinin sahip oldukları bazı özel içsel kaliteye doğru odaklanmasını sağlar (Gartner, 1989).

2.1. İçsel Kontrol Hissi

1954 yılında ilk kez sosyal öğrenme kuramını ortaya koyan Rotter, kontrol hissinin merkezindeki yapı hakkındaki araştırmalarıyla tanınır. Algılanan içsel kontrol hissi, kişinin yetenek, çaba ve yapabildikleriyle hayatlarındaki sonuçları etkileyebileceğine inanmasıdır. Hâlbuki dışsal kontrol hissine sahip insanlar hayatlarındaki sonuçların kontrolünü dış güçlerin yapabileceğine inanmaktadır. Ayrıca son zamanlarda yapılan araştırmalarda içsel kontrol hissine sahip bireylerin girişimcilik yeteneklerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaufmann vd., 1995).

Kontrol hissi bireylerin hayatlarındaki ödülleri ve cezaları algılamaları üzerine dayanır. İçsel kontrol hissine sahip bireyler kendi hayatlarındaki olayları etkileyebilme yeteneğine sahip olduklarına inanırlar. Bunlar, içsel motivasyona sahip kimselerdir. Bu nedenle yaptıkları işi meydan okuma ya da kendilerini kanıtlama ve işten zevk alma için yaparlar. Yaptıkları işin kendisi bireyleri motive eder. Başarının en temel unsuru kişilerin hoşlandıkları iş yapmasıdır Buna karşın dışsal kontrol yeteneğine sahip olan bireyler hayatlarındaki olayların şans, talih ve kismet doğrultusunda geliştiğine inanırlar. Bu kişiler hayatlarındaki olayların kendilerin dışında geliştiğine inandıkları için dışsal motivasyona sahiptirler. Dışsal motivasyon kişinin dışında oluşur ya da dışarıdan gelir. En iyi bilinen dışsal motivasyon aracı olarak para akla gelir (Pretorius vd., 2005). Dışsal motivasyona sahip olan kişiler hayattaki olayları etkileyebilme yeteneği olmadığı kanısındadırlar. İçsel kontrol yeteneğine sahip olan insanlar ile dışsal kontrol yeteneğine sahip olan insanlara göre hayatlarında daha fazla çaba gösterecekleri için daha fazla başarı kazanacakları söylenebilir (Alpkan vd., 2002). Rotter 1996 yılında yaptığı çalışmada, içsel kontrol odağına sahip bireylerin dışsal kontrol odağına sahip bireylerden daha fazla başarı elde ettiklerini saptamıştır. Aynı zamanda Brockhaus ve Horwitz (1986) yaptıkları çalışmada, içsel kontrol odağına sahip bireylerin girişimci dünyasına atılabilme konusunda dışsal kontrol odağına sahip kimselerden daha fazla risk aldıklarını belirlemişlerdir. Buna paralel olarak içsel kontrol odağına sahip bireylerin öz güvenlerinin yüksek, olaylara karşı pozitif algılamalarda buldukları, problem çözme konusunda daha yaratıcı oldukları, insanlar arası ilişkileri ihmal etme eğilimlerinin olduğu, stresle baş edebilmede daha başarılı oldukları saptanmıştır (Basılğan, 2008). Öğrenciler (16-19 yaşlarında) üzerinde yapılan örneklemede içsel kontrol hissi ile

girişimci olma isteği arasında pozitif bir ilişki görölmüştür (Bonnett and Furnham, 1991).

2.2. Risk Alma Eğilimi Hissi

Kişilerin risk alma eğilimi; risk ve belirsizlikle baş edebilme ve bunlara katlanabilme düzeyi olarak ifade edilebilir (Karabulut, 2009). Güncel girişimcilikte, girişimci riske diğer kişilerden daha fazla yatkın olan kişi olarak tanımlanır (Macko and Tyszka, 2009). İnsanlar belirsizlik durumunda içinde buldukları olası sonuçları tam tahmin edemediklerinden, kendilerini huzursuz ve endişeli olarak hissederler. Bir kısım kimse ise, belirsizliği görmezlikten gelerek onunla başa çıkabilme yollarını ararlar. Diğer bir kısım insanlar ise belirsizliğin nedenlerini araştırarak onu çözmeye çalışırlar. Belirsizliğin nedenlerini arama ve çözümler için kişilerin yeni bilgilere daha fazla hoşgörü göstermesi, bilgiyi anlaması, işlemesi ve anlamlı şekilde kullanması gereklidir. Belirsizlik karşısında bazı kişiler mevcut düzenin bozulmaması için, diş dünya ile olan sınırlarını kapatırlar. Diğerleri ise, sınırlarını kapatmaz, mevcut düzenini korumak için çok çaba harcamazlar. Üretmiş oldukları mal ve hizmetlerde kullandıkları süreç içinde bir parça hareket alanı bırakırlar. Diğer bir ifade ile üretmiş oldukları mal ve hizmetleri değiştirebilme ya da üretim süreci içinde mal ve hizmetlerin üretimini değiştirebilme yeteneğini geliştirebilirler. Böylelikle belirsizlikten ve kargaşadan daha fazla yarar sağlama yollarını bulabilirler (Gryskiewicz,2000) .

Girişimcinin risk almaya yatkınlığı iki durumda farklılaşacaktır. Bunlardan ilkinde risk tamamen şansa bağlı durumken, ikincisinde risk kişinin yeteneklerine bağlıdır. İki çeşit risk karar verici ya da girişimci için sonucun kontrol boyutunda farklılık göstermektedir. Örneğin bir madeni para havaya atıldığında yazı ya da tura gelme olasılığı tamamen şansa bağlıdır. Oysa öğrenciye haber vermeden yapılan sınavlarda öğrencinin alacağı not öğrencinin bilgisine ya da yeteneğine bağlıdır. Burada karar verici sınavın sonucunu şanstan ziyade yeteneğine ya da bilgisine bağlamalıdır. Girişimci ikinci durumda risk ya da riskleri almaya daha fazla meyillidir (Macko and Tyszka, 2009). 1990 yılında ABD yapılan çalışmada kendi işini kurarak işe başlayanların ilk üç yıl içinde fırsatları planlama yapmaksızın belirledikleri ve yararlandıkları ortaya çıkmıştır. İşle ilgili yapılan analiz ve planlamalar işe girişi geciktirebilir bu da ileriye doğru işe ilgili fikirleri öldürebilir. Bunun sonucunda da birçok problem ortaya çıkabilir. Günümüzde hala işe ilgili planlama ve analiz yapma

girişimciliğin bir yeteneği olarak düşünülür. Burada anlatılmak istenen girişimcilerin riski körü körüne alması değildir. Girişimcilerin riski üstlenirken aşırı planlama ve analiz yapması çok da istenilen bir durum değildir (Bhide, 1994). Türk girişimcilerinin risk üstlenme yetenekleri dikkat çeken bir özelliktir. Risk üstlenme yeteneğinin girişimcilik için hem olumlu hem de olumsuz yönlerinin olduğu bilinmektedir. Girişimciliğin en temel unsuru olan risk üstlenme olumludur ama aşırı risk üstlenme cehaletten gelen cesaretin bir ölçüsü olarak da görülebilir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004).

2.3. Bağımsızlık Arzusu

Bağımsızlık arzusu bireyin kontrol hissiyle yakından ilgilidir. Girişimci yapacağı işleri kendi belirlediği yönetime göre yapmak isteyecektir. Buda girişimcinin bir başkasının yanında çalışmasını zorlaştırmaktadır (Güney ve Nurmakhmatuly, 2007). Girişimcileri, kendilerinin işvereni olma arzusu onları kendi işini kurmaya yöneten en önemli unsurdur. Inc. Dergisi tarafından yapılan araştırmada Amerika'da en hızlı büyüyen 500 firmanın %41'ndeki üst düzey yöneticiler kendi işlerini kurmanın nedeni olarak "kendilerinin patronu olma ve yaşamlarına yön verme isteği" olduğunu açıklamışlardır. Araştırmaya katılanların bir bölümünde kendi işlerini uygulamalarının nedeni olarak buldukları işletmelerdeki yöneticilerin yetersiz olmaları ve onların yapmış oldukları hatalar olarak görmüşlerdir (Gürol, 2006). Girişimcilerin bireysellik ve özgürlük değerlerinin yüksek olması, işletme içindeki kurallardan ya da sosyal normlardan ve prosedürlerden sıkılmaları bunların kendilerini gerçekleştirme ve bağımsızlık arzularından kaynaklanır. Girişimciler çevresel ya da işletme içindeki gruplar tarafından kontrol edilmek istemezler. Bu nedenle kontrol mekanizmasını mümkün olduğunca elinde bulundurmamak isterler. Bunun sonucunda da yetkilerini daha az devrederler. Bu bağımsızlık ya da özerklik tehlikelere karşı onların almış oldukları bir önlem şeklinde görülebilir (Top, 2008).

2.4. Girişimcilik Potansiyeli (Başarı İhtiyacı)

Başarı ile motivasyonun bağlantısı ağırlıklı olarak Murray'ın çalışmalarının sonuçlarına dayanır. Murray başarı motivasyonunu; bir şeyi daha hızlı yapma isteği ya da eğilimi olarak görür. Bu istek herhangi zor olan bir şeyi başarmayı içerir. Bu da, fiziksel objeleri, insanları ve fikirleri organize etme, yönlendirme ve onlar üzerinde iyice uzman olma ile sağlanır. Bunu yapabilmek için olduğunca hızlı ve bağımsız olmak gerekir. Engelleri aşmak ve başarmak için yüksek standartlar belirlenmelidir. Kendi mükemmeliyetini aşmak,

diğerleriyle yarışmak ve onları geçmek ile olur. Üzerinde çalışarak başarılı olduğu yetenekler onun öz saygısını artırır. McClelland, Murray'in geliştirdiği başarı ihtiyacı teorisinden büyük oranda etkilenmiştir (Johnson, 1990).

McClelland tarafından 1961 yılında geliştirilen başarı ihtiyacı teorisi; başarı ihtiyacının girişimcilik davranışı etkileyen bir unsur olduğunu belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında, başarı ihtiyacı güdüsü yüksek olan kişiler başarıyı yakalamak için daha azimli ve sabırlı davrandıkları görülür. Literatürde başarı ihtiyacı ile girişimcilik arasında pozitif ilişkinin olduğunu çoğu araştırmada (literatürdeki önemli 23 çalışmanın 20'sinin konusunun girişimcilik ve başarı ihtiyacı üzerindedir) rastlandığını Johanson (1990) yılında yapmış olduğu çalışmada belirtmiştir (Özden ve diğ., 2008). McClelland başarıya yönelmiş kişilerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Başarıya yönelmiş olanlar dışsal ödüllerden (para ya da statü gibi) ziyade içsel ödüllere (işten duyulan tatmin) odaklanmışlardır (Eren, 2000).
- Başarılı olmak için birey kişisel güven ve sorumluluk duygusuna sahiptir.
- Başarılı olmak isteyen birey başarısızlığa uğramamak için üst derecede ve güç sayılabilecek amaçlar yerine orta ağırlıklı amaçları benimser. Birey başarısızlığa uğramamak için çok aşırı derecede risk üstlenmez. Bununla birlikte çok düşük riskli işlerde üstlenmez.
- Birey başarısının çevresindeki kişilerden ve toplumdan yansımalarını isteyecektir. Bu övgü niteliğinde olduğu gibi para da olabilir.

3. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE MESLEKİ EĞİTİM

OECD 2009 yılındaki raporuna göre Türkiye'de eğitimin işsizliği OECD ülkelerinde olduğu gibi düşürmediği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmada lise eğitimden az eğitimi olanların lise eğitimi olanlara göre daha kolay iş bulduğuna rastlanmıştır. Aynı şekilde lise eğitimden az eğitimi olanların iş bulma oranları ile yüksek eğitimi olanların iş bulma oranları karşılaştırıldığında çok azda olsa yüksek öğrenime sahip olanların oranlarının iyi olduğu bulgulanmıştır. Buradaki çelişkinin sektörlerin ara eleman ihtiyacına cevap verecek şekilde şekillenmemiş olan yüksek öğrenim olduğu görülmektedir. Ekonomik gelişmenin

tamamlanması için nitelikli ve yeterli sayıdaki işgücüne verilen eğitimin tüm aşamalarında bunları mesleğe hazırlayacak programların oluşturulması gerekir. Günümüzdeki mesleki eğitimin en önemli sorunu sanayinin ihtiyacı olan ara elamanları yetiştirmektir. Özellikle niteliksiz elamanların oluşturduğu işgücünün düşürülmesi kaliteli mesleki eğitimden geçmektedir (Eyüpoğlu, 2007).

Girişimcilik eğitimi öğrencilerin kendi girişimlerini geliştirebilmek için gerekli olan yetenek ve güveni sağlamasından dolayı öğrenciler tarafından talep edilmektedir. Gelecekteki girişimciler yeni ürünleri, hizmetleri ve teknolojik süreçleri geliştirebilmek için yenilikler vasıtasıyla yeni yollar bulmak istemektedir. Girişimcilik eğitimi yeni girişimlerdeki yaratıcılıkla birlikte girişimcilik tutum ve davranışlarını birlikte ele almalıdırlar. Eğitimcilerin, girişimcinin kendi girişimcilik niyetine ait algılarını değiştirebileceğine inanmaları gerekir. Diğer bir ifade ile eğitimden istenen faydanın sağlanması, öğrencilerin girişimciliğe ait hislerini değiştirebilme derecesiyle ilgilidir (Barbaso vd., 2008).

Teknik ve mesleki eğitim insan sermayesini eğitime yetenekli işçiler haline getirdiği için girişimcilik eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Bu okullarda verilen eğitimle ülkeler sadece sektörlerin ihtiyacı olan eğitilmiş işgücünü sağlamakla kalmaz aynı zamanda buradan eğitim alanlarının kendi işini kurmasından dolayı işsizlik problemini de çözebilirler (Yaghoobi vd. 2011). Girişimcilik konusunda ilk sistematik eğitim Emeritus tarafından 1938 yılında Japonya'da verilmiştir. Emeritus, girişimcilere verilen eğitimin Japon ekonomisine ne kadar katkı sağlayacağını açıklamıştır. Bu eğitime küçük işletmelerden başlamıştır. Bu işletmeler için kurs ve seminerler vermiştir. Japonya'da üniversiteler tarafından verilen eğitimde iş teorileri ve problem çözümleri üzerine odaklanılmıştır. Bu eğitimle birlikte 1992 yılından itibaren girişimcilik ruhunun geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde ise girişimcilik eğitimi ikinci dünya savaşından sonra 1947 yılında Harvard işleme okulunda Myles Mace tarafından başlatılmıştır. Burada verilen eğitimi küçük işletme ve girişimcilik konulu kurslar oluşturmaktadır. Amerika'da verilen girişimcilik eğitiminde başlangıçta liderlik eğitimi üzerinde durulmuştur. Burada verilen eğitimin odağı girişimcilere liderlik özelliklerinin kazandırılması şeklindedir. Özellikle Ohio devlet üniversitesinde bu alanda çalışmalar yapılmıştır. Avrupa'da ise küçük işletmelerin sorunları ve eğitimleri üzerine ilk defa bir konferans 1958 yılında St Galen Üniversitesi tarafından düzenlenmiştir (Top, 2008).

Paul Maeders birden farklı uzmanlık alanların kesiştiği noktada fikir oluşturanların en önemli noktasının bunların kendi kendilerini eğitmeleri üzerinde durmaktadır. Farklı alanları ve disiplinleri bireylerin kendi başlarına öğrenmeleri olanların problemlere farklı açıdan yaklaşmasını sağlar. Bireylere verilen resmi eğitim insanların girişimcilik yeteneğini başlangıçta geliştirecektir ama optimum bir noktadan sonra yaratıcılığın düştüğü gözlemlenecektir (Johansson, 2007).

YÖK'ün 2006 yılında hazırladığı "Türkiye'nin Yüksek Öğrenim Stratejisi" raporunda bilgi toplumuna geçiş sürecinin altı çizilmiş ve bu süreçte öğrencilerin risk alabilme, sorumluluk üstlenebilme, takım çalışmasına yatkın, çoğulcu ve özgür düşünceye sahip bireylerin yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu raporda öğrencilerin geliştirilmesi için benimsenen unsurların girişimciliğin temel unsurlarını da oluşturduğu belirtilebilir (YÖK, 2006).

OECD tarafından yapılan çalışmada girişimciliğin geliştirilmesi ile girişimcilik eğitiminin verilmesi arasında pozitif bir ilişki bulgulanmıştır. Bu sebeple girişimciliğin gelişmesi için girişimcilik eğitiminin erken yaşlarda verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Örneğin İngiltere'de 2005 yılından itibaren günde beş saatlik girişimcilik dersi 14-16 yaşındaki öğrencilere verilmektedir. Macaristan'da ise girişimcilik dersler ilk ve ortaokul müfredatı içinde bulunmaktadır. Amerika'da ise yaklaşık 1500 üniversite ve kolejde girişimcilik dersleri bulunmaktadır. Girişimcilik eğitimine verilen bu büyük önem nedensiz değildir. Örnek olarak Amerika'da yapılan bir çalışmada girişimcilik eğitimi alan kişilerle ilgili aşağıdaki bulgulara erişilmiştir (Soylu ve Kepenek, 2008):

- Eğitim alanlar almayanlara göre yeni iş kurmada üç kat daha fazla eğilime sahiptirler.
- Eğitim alanlar kendi içinde çalışmaya üç kat daha fazla isteklidirler.
- Girişimcilik eğitimi alanlar diğerlerine göre %27 daha fazla gelir elde etmektedirler.
- Mal varlıkları %62 daha fazladır.
- Girişimcilik eğitimi alanlar çalıştıkları işlerde daha fazla tatmin olmaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Emsen vd. (2001) Atatürk Üniversitesi'nde yapmış oldukları çalışmada, aile, cinsiyet, aile reisinin mesleğinin girişimciliği etkilediğini bulgulamışlardır. Aynı zamanda Arslan (2002) yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla girişimci olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer bir çalışmayı Wang ve Wong (2004) Singapur'da teknik eğitim alan üniversite öğrencileri üzerine yapmıştır. Çalışmanın sonucunda cinsiyetin, eğitim seviyesinin ve ailenin geçmişinden gelen girişimcilik potansiyelinin, girişimciliği etkilediği ortaya çıkarken, etnik kökenin girişimcilik üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Özden vd., 2008). İpçioğlu ve Taşer 2009 yılında girişimci bireylerin yetiştirilmesi hedeflenen işletme bölümünde, iki kamu üniversitesindeki 1. ve 4. sınıfta okuyan öğrencilerin girişimcilik hisleri üzerine araştırma yapmışlardır. Yapılan bu araştırma sonucuna göre; dördüncü sınıfta okuyanların 1. sınıfta okuyanlara risk alma eğilimlerinin, belirsizliğe karşı gösterdikleri toleransın ve kendine güven hislerinin arttığı tespit edilmiştir. Buna göre işletme bölümünde verilen eğitimin öğrencilerin girişimcilik hislerini arttığı sonucuna ulaşılabilir (İpçioğlu ve Taşer, 2009).

Bu araştırmada, girişimcilik hisleri olan; kontrol hissi, risk alma eğilimi, bağımsızlık arzusu ve girişimcilik potansiyelinin KMYO Makine bölümü 2. sınıf ve 1. sınıf öğrencileri arasında karşılaştırılarak eğitim ile girişimcilik hisleri arasındaki ilişki ampirik olarak ortaya konulacaktır.

Bu çalışmada KMYO'da okuyan makine bölümü öğrencileri seçilmiştir. Makine bölümü 2. sınıf öğrencileri girişimcilik derslerini almıştır. Bu çalışmada Alpkın vd. (2002) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Bu ölçekte girişimcilik hisleriyle ilgili 19 önerme kullanılmıştır. Bu önermelere cevaplayıcıların ne derecede katıldıklarını ölçmek için 1) Hiç Katılmıyorum, 2) Az Katılıyorum, 3) Katılıyorum, 4) Oldukça Çok Katılıyorum, 5) Tamamen Katılıyorum şeklinde beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Toplam 86 anket tesadüfi örneklem metodu kullanarak KMYO Makine bölümü 1. ve 2. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Bu çalışmada geliştirilen hipotezler konularına göre ayrılırsa:

• Girişimcilik hisleriyle ilgili hipotezler

H1: 2. sınıf makine öğrencilerin risk alma eğilimi ortalamaları 1. sınıf öğrencilerin risk ortalamalarından büyüktür.

H2: 2. sınıf öğrencilerin kontrol hissi ortalamaları 1. sınıf sonundaki öğrencilerin kontrol hissi ortalamalarından büyüktür

H3: 2. sınıf makine öğrencilerin bağımsızlık arzusu ortalamaları 1. sınıf öğrencilerin bağımsızlık arzusu ortalamalarından büyüktür

H4: 2. sınıf makine öğrencilerin girişimcilik potansiyeli ortalamaları 1. sınıf öğrencilerin girişimcilik potansiyeli ortalamalarından büyüktür.

H5: Çoklu regrasyon analizine göre; 2. sınıf makine öğrencilerinin girişimcilik potansiyeli ile öğrencilerin risk alma eğilimleri, bağımsızlık arzusu ve içsel kontrol hissi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

H6: Çoklu regrasyon analizine göre 1. sınıf makine öğrencilerinin girişimcilik potansiyeli ile öğrencilerin risk alma eğilimleri, bağımsızlık arzusu ve içsel kontrol hissi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

H7: Çoklu regrasyon analizine göre ikinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyelini açıklayan çoklu regrasyonun (beşinci hipotezin) açıklayıcılık gücü 1. sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyelini açıklayan çoklu regrasyonun (altıncı hipotezin) açıklayıcılık gücünden daha fazladır.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmadaki veriler SPSS 13 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğe güvenirlilik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenirlilik analizi sonucunda anketteki başlangıçtaki 36 sorudan 1 soru silinerek anket daha güvenilir bir yapıya getirilmiştir. Anket sorularının güvenirliliği Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Anket Sorularının Güvenirlilik Analizi

Anketin Bölümleri	Anketteki Başlangıç Soru Sayısı	Güvenirlilik Analizi Sonrası Soru Sayısı	Cronbach Alpha (α)	* α 'nın değerı	Açıklama
İçsel	7	7	0,756	$0,6 \leq \alpha \leq 0,8$	Oldukça Güvenilir
Bag	5	5	0,722	$0,6 \leq \alpha \leq 0,8$	Oldukça Güvenilir
Risk	7 7	7 6	0,511 (1 soru silindi) 0,619	$0,6 \leq \alpha \leq 0,8$	Oldukça Güvenilir
Girişimci	17	17	0,902	$0,8 \leq \alpha \leq 1$	Yüksek Derecede Güvenilir

*(Akgül, Çevik, 2003;435-436)

4.2. Temel Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın evrenini 1. ve 2. sınıfta okuyan 611 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 84'ü rastgele örneklem yoluyla seçilmiştir. Baş'ın örneklem büyüklüğü ile ilgili oluşturduğu tabloda; hedef kütle büyüklüğü 750 olduğunda %95 güven aralığında (+, -) %10 örneklem hatasında $p = 0,5$ gerçekleşme olasılığı ile $q = 0,5$ gerçekleşmeme olasılığında seçilen örneklemin 85 olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmada bu koşulları sağladığı söylenebilir (Baş,2008). Araştırma ile ilgili demografik bulgular Tablo 2'de verilmiştir. Araştırmaya 84 öğrenci katılmıştır. Katılan öğrencilerin %8.3 bayan iken %91.7 erkektir. Anket yapılan öğrencilerden 32'si (38.1) birinci sınıftan 52'si (61.9) ikinci sınıfa devam etmektedir. Ayrıca öğrencilerin 68'i (85) birinci öğrenime devam ederken 12'si (%15) ikinci öğrenime devam etmektedir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Demografik Bulgular

Cinsiyet			Sınıflar		
	Sayıları	Yüzde		Sayıları	Yüzde
Kadın	7	8.3	1.Sınıf	32	38.1
Erkek	77	91.7	2.Sınıf	52	61.9
Öğretim Türü					
1. Öğretim	68	85			
2. Öğretim	12	15			

Araştırmaya katılanların vermiş oldukları cevaplara ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Anket Sorularının Aritmetik Ortalaması, Standart Sapması ve Yorumu

1.İÇSEL KONTROL HİSSİ = (yenicel)	S.Ort	S.Sapma	Yorum
1.İÇSEL KONTROL HİSSİ			
1.1.Çevremdeki olayları etkilemem pek mümkündür	2.29	1.38	D
1.2.İsler iyi gidince bunun sebebini genellikle iyi şansa bağlamam	2.78	1.37	O
1.3.Eğer bir şey yapmaya karar verirsem, bunu yapmamı kimse engelleyemez	3.63	1.23	O
1.4.Yeni şeyleri denemek ürkütücü olsa da, denemekten vazgeçmem	3.22	1.40	O

1.5.Kariyerimle ilgili karar verirken yakınlarımla dediğini yapmam	2.62	1.45	O
1.6.Canım bir şeyi isterse, bana ikram edilmesini beklemem, gider alırım	2.53	1.57	O
1.7.Herkes bir iş için yapılamaz dese de, ben yapmanın yollarını ararım	3.45	1.31	O
2.BAĞIMSIZLIK ARZUSU = (yenibag)			
2.1.Ekonomik olarak kimseye bağlı olmak istemem	3.85	1.28	Y
2.2.Bir akşam yemeğine çıkarken, nereye gidileceğini arkadaşlarıma bırakırım	2.54	1.25	O
2.3.Kimse beğenmese de ben doğru bildiğimi savunurum	3.29	1.31	O
2.4.Farklı olmaktan ve dūřünmekten çekinmem	3.65	1.27	O
2.5.Yaptığım işlerde başkalarının onayını almak istemem	2.62	1.35	O
3.RISK ALMA EĞİLİMİ = (yenirisk2)			
* 3.1.Korkunca korkunun üstüne giderim (Güvenirlik Analizine göre İptal Edildi)	3.59	3.55	
3.2.Yeni yemekler, yeni yerler ve yeni tecrübelerin peşinde koşarım	3.47	1.28	O
3.3.Soruyu sormadan önce cevabı bilmeye ihtiyaç duymam	2.56	1.22	O
3.4.Son altı ayda bazı riskler aldım	2.80	1.51	O
3.5.Hiç tanımadığım birine gidip sohbet edebilirim	2.85	1.59	O
3.6.Kasıtlı olarak hiç bilmediğim bir yola sapabilirim	1.92	1.24	D
3.7.Bir şeyi daha önce başkaları denememişse ben de denemem	2.32	1.37	O
4.GİRİSİMCİLİK POTANSİYELİ = (yenigirisim)			
4.1.Bir projeyi başlatıp her türlü engele rağmen sonuna kadar giderim	3.42	1.33	O
4.2.İş basında olmayı ve sorumluluk almayı severim	3.59	1.27	O
4.3.Kendimi sağlıklı ve iyi hissediyorum	3.71	1.31	O
4.4.İnsanlarla görüşmeyi ve onlarla uğraşmayı severim	3.60	1.31	O
4.5.İnsanlarla iyi iletişim kurarım ve onları ikna ederim	3.56	1.27	O
4.6.İnsanlar benim fikirlerimi anlamakta zorlanmazlar	3.24	1.24	O
4.7.Kurmayı amaçladığım iş konusunda çok geniş tecrübelerim var	3.01	1.33	O
4.8.Vergi kayıtları, faturalar, defterler gibi evrakları hazırlamayı iyi biliyorum	2.20	1.22	D

4.9.Finans ve pazarlama becerilerim çok iyi	2.35	1.27	O
4.10.Hedeflediğim pazardaki rakip firmalar da çok başarılıdır	2.44	1.26	O
4.11.İşim için çok uygun bir kuruluş yeri belirledim	2.64	1.71	O
4.12.Kuruluş yatırımı için yeterli bir mali kaynak bulacağıma inanıyorum	2.38	1.36	O
4.13.İlk yıllık faaliyet giderleri için bana destek olabilecek yakınlarım var	2.39	1.37	O
4.14.Ucuz ve kaliteli hammadde satıcılarını tanıyorum	2.27	1.38	D
4.15.Benim zayıf olduğum konularda danışabileceğim yetenek ve bilgi sahibi kişileri tanıyorum	3.20	1.46	O
4.16.Bir iş kurmayı her şeyden çok istiyorum	3.58	1.52	O
4.17.İlişki içinde olduğum insanlar bana güvenir ve saygı duyarlar	4.08	1.15	Y

*3.1. Soru güvenilirlik analiz sonucunda anketten çıkartılmıştır.,

$X_{ort}=(1-2.33$ düşük (D), $2.33-3.66$ orta (O), $3.66-5$ yüksek (Y))

Ayrıca Tablo 3'de SPSS'de kullanılan kısaltmaların ve bunların açılımı da gösterilmiştir: Bu kısaltmalar aşağıda sıralanmıştır:

İÇSEL KONTROL HİSSİ = (yenicisel),

BAĞIMSIZLIK ARZUSU = (yenibag),

RİSK ALMA EĞİLİMİ = (yenirisk2),

GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ = (yenigirisim)

4.3. Hipotezlere Ait Bulgular Ve Yorumlar

Girişimcilik hisleriyle ilgili hipotezlerde Bağımsız İki Grupta T Testi Kullanılmıştır. Bu hipotezlere ait sonuçlar Tablo 4'te özetlenmiştir.

H1: 2. sınıf makine öğrencilerin risk alma eğilimi ortalamaları 1.sınıf öğrencilerin risk ortalamalarından büyüktür.

H2: 2. sınıf öğrencilerin kontrol hissi ortalamaları 1. sınıf sonundaki öğrencilerin kontrol hissi ortalamalarından büyüktür

H3: 2. sınıf makine öğrencilerin bağımsızlık arzusu ortalamaları 1. sınıf öğrencilerin bağımsızlık arzusu ortalamalarından büyüktür

H4: 2. sınıf makine öğrencilerin girişimcilik potansiyeli ortalamaları 1. sınıf öğrencilerin girişimcilik potansiyeli ortalamalarından büyüktür.

Tablo 4’de bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinin risk alma eğilim ortalamalarının ikinci sınıftan yüksek olduğu görülür. Aynı zamanda bağımsız örneklem testinde eşit olmayan varyansın p değeri $0,754 \geq 0,05$ olduğu için birinci hipotez ret edilmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin kontrol hissi ortalamalarının ikinci sınıftan yüksek olduğu görülür. Aynı zamanda Tablo da bağımsız örneklem testinde eşit olmayan varyansın p değeri $0,770 \geq 0,05$ olduğu için ikinci hipotez ret edilmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin bağımsızlık arzusu ortalamalarının ikinci sınıftan yüksek olduğu görülür. Aynı zamanda Tablo’daki bağımsız örneklem testinde eşit olmayan varyansın p değeri $0,739 \geq 0,05$ olduğu için üçüncü hipotez ret edilmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin bağımsızlık arzusu ortalamalarının ikinci sınıftan yüksek olduğu görülür. Aynı zamanda Tablo 11’deki bağımsız örneklem testinde eşit olmayan varyansın p değeri $0,858 \geq 0,05$ olduğu için dördüncü hipotez ret edilmiştir.

Tablo 4: Girişimcilik Hisleriyle İlgili Bağımsız İki Gruptaki T Testi Sonuçları

	Ort.	St. Sapma	Levene's Test				Hipotez
			F	Sig	t	Sig	
1.Sınıf	2,7396	0,7998	0,139	0,710	0,315	0,754	H1 RET
2.Sınıf	2,6840	0,7462					
1.Sınıf	3,0278	0,7841	0,302	0,584	0,294	0,770	H2 RET
2.Sınıf	2,9718	0,8802					
1.Sınıf	3,2900	0,8473	0,000	1,000	0,335	0,739	H3 RET
2.Sınıf	3,2250	0,8296					
1.Sınıf	3,0552	0,8069	0,202	0,654	-0,180	0,858	H4 RET
2.Sınıf	3,0875	0,7577					

Ayrıca Girişimcilik Hisleriyle İlgili Hipotezler de Çoklu Regrasyon Analizi Kullanılmıştır.

H5: 1. sınıf makine öğrencilerinin girişimcilik potansiyeli ile öğrencilerin risk alma eğilimleri, bağımsızlık arzusu ve içsel kontrol hissi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

Beşinci hipoteze ait çoklu regrasyon sonuçları Tablo 5’de çoklu regrasyon katsayıları ise Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 5: 2. Sınıfın Çoklu Regrasyon Analizi Sonuçları

Çoklu R	R ²	Düz. R ²	Standart hata	F	Sig	Hipotez
0,686	0,471	0,438	0,82775	0,315	,000	H1 KABUL

Bağımlı Değişken: Yenigirişimci, Bağımsız Değişkenler: yenirisk, yenibag, yenicel

1.Sınıfın çoklu regrasyon sonuçlarına göre $p \leq 0,05$ olduğu için hipotez kabul edilmiştir. Girişimcilik potansiyelini çoklu R %68.6, R² %47.1 açıklarken düzeltilmiş R² %43.8 açıklamıştır. Çoklu regrasyon analizinde düzeltilmiş R² bakmak daha anlamlıdır.

6: 2. Sınıfın Çoklu Regrasyon Sonucundaki Katsayılar

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmış Beta	t değeri	Sig.
Sabit	,611	1,525	,134
yenicel	,466	3,194	,002
yenibag	,136	,941	,351
yenirisk	,201	1,514	,137

Bağımlı Değişken: Yenigirişimci, Bağımsız Değişkenler: yenirisk, yenibag

1.Sınıfın Çoklu regrasyondaki bağımsız değişkenlerin standartlaştırılmış Beta değerlerinden sadece içsel kontrol hissi değeri $p \leq 0,05$ olduğu için anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Diğer değişkenler ile bağımsız değişken arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

H6: 2. sınıf makine öğrencilerinin girişimcilik potansiyeli ile öğrencilerin risk alma eğilimleri, bağımsızlık arzusu ve içsel kontrol hissi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

Altıncı hipoteze ait çoklu regrasyon sonuçları Tablo 7'de çoklu regrasyon katsayıları ise Tablo 8'da gösterilmiştir

Tablo 7: 1. Sınıfın Çoklu Regrasyon Analizi Sonuçları

Çoklu R	R ²	Düz. R ²	Standart hata	F	Sig	Hipotez
,802	,643	,605	,71141	16,824	,000	H1 KABUL

Bağımlı Değişken: Yenigirişimci, Bağımsız Değişkenler: yenirisk, yenibag, yenicysel

2.Sınıfın çoklu regrasyon sonuçlarına göre $p < 0,000 \leq 0,05$ olduğu için hipotez kabul edilmiştir. Girişimcilik potansiyelini çoklu R^2 %80.2, R^2 %64.5 açıklarken düzeltilmiş R^2 %60.5 açıklamıştır. Çoklu regrasyon analizinde düzeltilmiş R^2 bakmak daha anlamlıdır

Tablo 8: 1. Sınıfın Çoklu Regrasyon Sonucundaki Katsayılar

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmış Beta	t değeri	Sig.
Sabit	,043	,104	,918
yenicysel	,403	1,855	,074
yenibag	,304	1,842	,076
yenirisk	,268	1,465	,154

Bağımlı Değişken: Yenigirişimci, Bağımsız Değişkenler: Yenirisk, Yenibag, Yenicysel

2.Sınıfın çoklu regrasyondaki bağımsız değişkenlerin standartlaştırılmış Beta değerlerin hepsi p değeri $p \geq 0,05$ olduğu için anlamlı ilişki görülmemiştir

H7: İkinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyelini açıklayan çoklu regrasyonun (Beşinci hipotezin) açıklayıcılık gücü 1. sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyelini açıklayan çoklu regrasyonun (altıncı hipotezin) açıklayıcılık gücünden daha fazladır.

Yedinci hipotez red edilmiştir. Çünkü birinci sınıflara ait regrasyon (Düzeltilmiş R^2 %60.5) analizinin açıklayıcılık gücü ikinci sınıfların ait regrasyon (Düzeltilmiş R^2 %4385) analizinin açıklayıcılık gücünden daha düşüktür.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Eğitimin girişimcilik hislerini geliştirdiği literatürde bulgulanmıştır. Özellikle bağımsızlık arzusu ve risk alma yeteneğini geliştirmektedir. Bu yetenekleri gelişen bireyler başka insanların kurdukları işlerde yönlendirmeye maruz kalmamak ya da emir almamak için kendi işlerini kurmaktadırlar. Ayrıca kişilerin yaptıkları işlerin sonuçlarını etkileyebilme durumu olan içsel kontrol hissinin girişimcilikle ilgisinin olduğu son zamanlarda yapılan araştırmalarda saptanmıştır. Dolayısıyla, başkalarıyla çalışmak istemeyen ve yaptıkları işlerinin sonucunu etkileyen kişilerin girişimcilik potansiyelleri de yükselecek ya da kendi işlerini kuracaklardır.

Anket sorularına verilen cevapların çoğunluğunda girişimcilik hisleri puanlarının ortalama değerlere sahip olduğu bulgulanmıştır. Çok az soruda girişimcilik hisleriyle düşük ya da yüksek puan çıkmıştır. Bu sorular içinde düşük değer taşıyan “çevremdeki olayları etkilemem çok mümkündür” sorusuna verilen cevap ile öğrencilerin kadercilik anlayışını hala üzerinden atamadığını göstermektedir. Aynı zamanda öğrenciler “ekonomik olarak hiç kimseye bağlanmak istemem” sorusuna verdikleri puanın ortalamasının üstünde yüksek puan olması öğrencilerin ileriye doğru kendi işlerini kurmak için daha fazla çaba sarf edebileceğini belirtir. Ayrıca öğrencilerin düşük puan verdiği sorulardan olan “Kasıtlı olarak hiç bilmediğim bir yola sapabilirim” sorusu da öğrencilerin düşük nitelikte risk alma niteliği olduğunu açıklamaktadır.

Ortalamaların karşılaştırıldığı Bağımsız İki Grupta T analizinde birinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik hislerine ait ortalamaların az da olsa 2. Sınıf öğrencilerinden büyük olduğu görülmektedir. Sadece girişimcilik potansiyeline ait ortalamada 2.sınıf öğrencilerinin çok az farkla daha fazla bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca bu sonuçlar istatistiki anlamlılıkta bulgulanmamıştır. Burada 2 sınıf öğrenci ortalamalarının birinci sınıf öğrencilerinden istatistiki anlamlılıkta daha yüksek olması beklenirdi. Buradan da verilen eğitimin girişimcilik hisleri ve potansiyelini geliştirmediği söylenebilir. Burada yapılan uygulama sonucunda eğitimin KMYO makine bölümündeki öğrencilerin girişimcilik hisleri olan, içsel kontrol odağı, bağımsızlık arzusu, girişimcilik potansiyeli ve risk alma eğilimini istatistikî anlamlılıkta geliştirmediği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çoklu regrasyon analizine göre de % 5 anlamlılık seviyesinde birinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyeli açıklayan düzeltilmiş R^2 (%60.5) ,iken ikinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyelini açıklayan R^2 (%43.5)'den daha büyük olduğu görülmektedir. Çoklu regrasyon sonucuna göre 2 sınıf öğrencilerinin girişimcilik potansiyelini açıklayan düzeltilmiş R^2 birinci sınıf öğrencilerinden daha büyük olması beklenir. İpçioğlu ve Taşer (2009) yılında yaptıkları çalışmada Bilecik Üniversitesi işletme fakültesindeki dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre daha fazla risk alma yetisi ve belirsizliğe toleransla kendine güvenlerinin daha fazla olduğu bulgulanmıştır (İpçioğlu ve Taşer 2009). Burada yapılan çalışma İpçioğlu ve Taşer (2009) yaptıkları çalışmaya ters düşmektedir. Bunun en önemli nedeni olarak Meslek Yüksek Okullarındaki eğitimin kısalığı gösterilebilir. İkinci olarak da işletme

bölümü müfredatının makine bölümü müfredatına göre daha fazla girişimci yetiştirmeye dönük olduğunun unutulmamalıdır.

İkinci sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre girişimcilik hislerinin daha az olması eğitim süresinin kısalığının yanı sıra iş planının öğelerini oluşturan üretim, pazarlama, finansman ve yönetim derslerinin bulunmaması, girişimcilik dersinin haftalık ders saatinin azlığı (haftada 2 saat), öğrenci sayısının fazlalığından dolayı derse ait uygulamaların yeteri düzeyde yapılamaması da etkili olduğu düşünülebilir. Ancak bu hususlar yeni çalışmalarla doğrulanması gerekmektedir. Çalışmanın bir kısıtı olarak örneklem büyüklüğünün küçük olması gösterilebilir. Bundan sonraki çalışmalarda daha fazla örneklem büyüklüğü seçilebilir. Ayrıca Meslek Yüksek Okulu çalışmalarında daha farklı bölümler ele alınarak da yapılabilir. Makine bölümü ya da değişik herhangi bölümde yapılacak çalışmada bu bölüme ilk kayıt yapmak için gelen öğrenciyle, bu bölümden mezun olan öğrencilere anket yapılabilirse daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabilir. Buna benzer çalışmalar aynı öğrenciye ilk kayıta ve en son mezun olduğunda yapılırsa eğitimin öğrencilerin girişimcilik yeteneğini ne kadar geliştirdiği daha iyi ölçümlenebilir.

KAYNAKÇA

- Ağca, Veysel, Kurt, Mustafa (2007); “ İç Girişimcilik ve Temel Belirleyicileri: Kavramsal Bir Çerçeve”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte Dergisi*, Sayı 29: 83-112
- Alpkan, Lütfühak, Keskin, Halit ve Zehir, Cemal, “Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması” *21. Yüzyılda KOBİ’ler Sempozyumu*, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimagosa, Kıbrıs 2002
- Akgül, Aziz ve Çevik Osman (2003) *İstatistiksel Analiz teknikleri: SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları*, Ankara
- Aytaç, Ömer” (2006), Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:15 Yıl: Ağustos
- Aytaç, Ömer ve İlhan, Süleyman (2007)“Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif” *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı 18:101-121

- Basılğan, Müslüm, Girişimcilerin Kişilik Profili üzerine bir inceleme: Bursa Örneği 2. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, 07-10 Mayıs 2008, Bişkek
- Barbaso, D. Saulo; Kickul, Jill and Smith, R. Bretty, (2008), The road less intended: Integrating entrepreneurial cognition and risk in entrepreneurship education, *Journal of Enterprising Culture*, vol.16, No.4: 411-439
- Baş Türker, (2008), *Anket Nasıl Hazırlanır, Uygulanır ve Değerlendirilir?* 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Bayrakdar, Seda (2011) Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 12, Sayı1,
- Bhide, Amar, (1994) How Entrepreneurs Craft” *Harvard Business Review*, Marc- April 1994:150-161
- Bonnett and Furnham, (1991), Who wants to be an entrepreneur? A study of adolescents interested in Young enterprise scheme, *Journal of Economics Psychology*, 12: 465-478
- Brown, T.E., Davidson, P. and Wiklund, J. (2001) “An operationalization of Stevenson’s conceptualization of entrepreneurship as opportunity-based firm behavior”, *Strategic Management Journal*, 22, pp. 953-968.
- Bulut, Çağrı; Fiş Ahmet Murat; Aktan, Bora; Yılmaz, Senem (2008) “Kurumsal Girişimcilik: Kavramsal Yapı Üzerine Bir Tartışma”, *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 3(10), 1389-1416
- Döm, Serpil (2006), *Girişimcilik Ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Eren, Erol (2000), *Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi*, Genişletilmiş Altıncı Baskı, Beta Yayınları, İstanbul
- Eyüpoğlu, Dilek (2007), *Girişimcilik Eğitimi*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları No:697, Ankara.
- Gartner, W.B. (1989) “Some suggestions for research on entrepreneurial traits and characteristics” *Entrepreneurship Theory and Practice*, Fall
- Güney, Semra ve Nurmakhamatuly, Arman, Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt. 10, Sayı: 18, Aralık 2007

- Gryskiewicz, Stanley S. (2000), *Pozitif Dalga: Yaratıcılığı Ve Yenilikçiliği Ve Yenilenmeyi Destekleyecek Ortamlar Oluşturmak*, Rota Yayınları, İstanbul
- Gürol, Mehmet Ali; (2006), *Küresel Arena'da Girişimci ve Girişimcilik*, Gazi Kitapevi, Ankara
- Ireland, R. Duane; Covin, G. Jeffrey and Kuratko, Donald F. (2009), "Conceptualizing Corporate Entrepreneurship Strategy," *Entrepreneurship, Theory & Practice*, Vol. 33, No. 1, pp. 19-46.
- İpçioğlu, İsa ve Taşer, Atıl (2009) İşletme Bölümünde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrencileri Üzerindeki Etkileri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 2, Sayı 10
- Johansson, F. (2007). *Yaratıcılık ve İnovasyon Medici Etkisi Yaratmak*. Çev. Dinç Tayanç, MediaCat Kitapları, İstanbul.
- Johnson, Bradley R. (1990) Toward a Multidimensional Model of Entrepreneurship: The Case of Achievement Motivation and the Entrepreneur, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Spring
- Karabulut, Tugba (2009) "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Marmara Üniversitesi, İİBF Dergisi*, Cilt XXVI; Sayı 1:331-356
- Karadeniz, Yasin, (2010), "Türkiye'de Girişimcilik Eğitimi", *Anahtar Dergisi*, Temmuz:42-44
- Kaufmann, Patrick J. ;Welsh, Dianne H. B. and Bushmarin, Nicholas V. (1995), Locus of Control and Entrepreneurship in the Russian Republic, *Entrepreneurship Theory and Practice Fall*,
- Lucke, R. (2008). *Girişimcinin El Kitabı*. Çev. Ümit şensoy: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Macko, Anna and Tyszka, Tadeusz (2009), Entrepreneurship and Risk Taking, *Applied Psychology: An International Review* , 58 (3), 469-487
- Morton, Kenan; Gücelioğlu, Ömer; Alpaslan, Toromon (1987) *Türkiye'de Girişimcilikle İlgili Sorunlar ve Çözüm*ler, Yayın No: TÜSİAD-T/87.10.103, İstanbul
- Müftüoğlu, Tamer ve Durukan, Tülin (2004), *Girişimcilik ve KOBİ'ler*, Gazi Kitapevi, Ankara
- Naffziger, D. (1995) "Entrepreneurship A person based theory approach" J.A. Katz, R.H. Brockhaus (Eds.), *Advances in*

- Entrepreneurship, Firm Emergence and Growth*, JAI Press, Greenwich, Connecticut
- Naktiyok Atılhan. (2004); *İç Girişimcilik*, 1. Baskı, İstanbul: Beta
- Özden, Kenan; Temurlenk, M. Sinan; Başar, Selim (2008) "Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Örgencileri Üzerine Bir Araştırma", 2. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, 07-10 Mayıs, Bişkek
- Özdevecioğlu M. ve A. Cingöz, (2009) "Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve" *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:32, 81-95,
- Pretorius, M.; Millard, S. M.; Kruger, E.M; Creativity, innovation an implementation: Management experince , venture size, life cycle stage, race and gender as moderators, *South African Journal of Business*, 2005: 36 (4):55-68
- Saraçoğlu, Metin ve Duran, Cengiz (2009) "Yaratıcı Girişimcinin Gelişiminde Çevrenin Önemi" *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.8, Sayı.30:131-151
- Simpeh, N. Kwabena, (2011). Entrepreneurship theories and empirical research: A Summary Review of the Literature, *European Journal of Business and Management*, Vol.3, No.6:1-8
- Soylu, Ali ve Kepenek, Yüksel (2008), "Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ve aldıkları eğitimin girişimciliğe olan katkılarının belirlenmesi: Pau Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği, 2. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, 07-10 Mayıs, Bişkek
- Top, Seyfi, (2008), *İşletmelerde Yenilik ve Yaratıcılık Yönetimi*, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul
- Yaghoobi, Noor- Mohammad; Tolume, Esmail; Azadikhah, Omolbanin (2011), "Factors effecting on the social entrepreneurship in organization (Case Study)," *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, August, 2011, Vol. 3, No.4:685-693
- YÖK, (2006), *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi* (Taslak Rapor), Ankara.